

Jaanuar – kestev kiilasjääaeg

Ain Kallis

- Kui majanduses jätkus pidev langus , siis õhutemperatuur lainetas üles-alla tormise merena.

Läinud näärikuu jäi meelde kui üks suur kukkumiste kuu. Poodides langesid hinnad, küsitlustes poliitikute reitingud , tänavatel lihtkodanikud. Kiirabiarstid kurtsid suure patsientide hulga üle.

Näärikuu tavalisest lämmim

Kolme päeva eest hommikul vaevaliselt Tartu jaama suunas kakerdades tundsin sügavat tänutunnet nende majaomanike suhtes, kes olid kõnniteele liiva puistanud.

Vähe lohutas teadmine, et taoline olukord valitses tuhandete kilomeetrite ulatuses. Näiteks kurdeti nii Venemaal kui USAs kiilasjää üle, mis kattis maanteid Valgest Musta mereni ja Suurest järvistust Texaseni.

Pole ka mingi ime – jaanuar oli tänavu pea kõikjal väga muutlik. Ka siinkandis tsüklonid aina tulid, nii läänest kui lõunast. Soojalaineile vahelduseks saime külmapahvakuid, mis jäätasidki teid-tänavaid.

Lohutav oli korra kuulda, kuidas üks mees noomis kangiga auto ümber jääd lõhkuvat naabrit : “Turakas, kas sa siis ilmateadet ei kuulnud – öösel läheb külmale ?!”

Jaanuari alguskolmandikul said oma talvejao kätte need, kes tahtsid

– Otepää lumekahuriväelased külmakraadid ning tavainimesed taevalikult valge maa.

Suusatajad võisid idapoolses Eestis ilmaga küll rahule jääda. Otepäälgi pääsesime Saku Talverulli korraldamisest.

Õhukülma tuli algusdekaadil täpselt normi jagu (Eesti keskmine – 5,8 °), mahalangenud veekogu oli 10 mm. (Kas see pole tore termin – nii kutsuti sademeid saja aasta eest !) Kõige külmem aeg sattus 8 . kuupäevale , kui Jõgeval mõõdeti – 22,3 °, neli päeva hiljem oli aga kõige soojem ehk 6,6 ° Tartu-Tõravere ilmajaamas.

Teine ja kolmas dekaad olid keskmistest näitajatest tunduvalt soojemad, kohati kuni 7 kraadi võrra. Kaheksal päeval ei langenud õhutemperatuur kordagi miinustesse!

Kui meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis kuust kokkuvõtteid tehti , selgus, et riigi keskmine temperatuur oli 3,6 kraadi võrra normist kõrgem ehk – 2,6 °.

Külmem oli Pandivere kõrgustikul (Väike-Maarjas – 3,8 °), märksa soojem saartel lahtise mere ääres (Vilsandil – 0,1 °).

Sademeid tuli Eestis keskmiselt 23 mm (106 % normist), enam sisemaal (Valgas 28 , Tartus ja Viljandis 27 mm), vähem veekogude lähedal (Paldiskis 28 , Mustvees 34 mm).

Ilmast mujal ...

Jaanuar oli Lääne-Euroopas karmim kui meil. Gaasi asemel saadeti Venemaalt sinna päris pakast (kuu algupoolel karistati Ukrainat koguni – 29 kraadiga, Tšehhi sai USA pakutud sõjaradarite eest – 26 °).

24 . jaanuaril rappis Prantsusmaad, Hispaaniat ja Belgia vägev torm nimega Klaus. Edela-Prantsusmaal sai kannatada hinnanguliselt 70 % metsadest, puhangutes üle 50 m/s puhuvad tuuled murdsid maha ligi 50 miljonit tihumeetrit puid.

Jäised tormid põhjustasid kuu lõpul kaose ka USA kirdeosariikides. Paar päeva olid koolid suletud. Vastse presidendi tütreid olevat sel puhul aga uhkelt nentinud, et Chicagos, kust nemad pärit on, külmapühi koolis ei tuntavat.

... ja muiste

Näärikuu Tartus oli 1909 . aastal soojapoolne (– 4,9 °) ning väga kuiv (11 mm).

28. detsembril 1908 . aastal raputas Sitsiiliat ja Lõuna-Itaaliat ülitugev maavärin.